

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UOARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1.25, godišnje K 15.—, Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIČTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug.).

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. MARKO SKOČIĆ.

OGLASNI PO CENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, srieda 21. svibnja 1913.

Broj 825

Evropejski koncerat i istočno pitanje.

Istočno pitanje nije još konačno, pravedno niti u redu riješeno. U redu bi bilo jedino onda riješeno, da je Evropa balkanskim narodima dala čitavo tlo u ruke, što su ga svojom vlastitom krvlju oteli neprijatelju, te da se nije na Balkanu stvorio neki novi Wetter-winkel, koji će neprestano buniti i uznemirivati Europu. Evropa bi valjda bila to učinila, da nije bilo stanovitih faktora, koji su se svom dušom tome protivili, te koji se od vjeka bez razloga boje i najmanjeg napretka slavenstva. Balkanskim je ratom ipak u neku ruku eliminirana i na minimum reducirana pogibelj istočnog pitanja, koje je tako dugo smetalo čitavoj Europi. Da se je istočno pitanje ipak nekako riješilo, ima se jedino zahvaliti balkanskim državama, a ne podnipošto Europi. Evropa, koja u sebi ne predstavlja ništa drugo nego skup silnika, bavila se je više puta istočnim pitanjem, ali se nije mogla nikada složiti u podjelbi plijena, te je nalazila interesa, da vještački drži u životu lešinu, što se zvala evropejska Turska, a koja je bila ruglo i stalna opasnost po civilizaciju. Evropa koja je danas zajmodavac, berzijanac, industrijalac, bacila se na eksploataciju Turske, koja je od svoje strane još bezdušniji i svirepije eksploatisala svoje krišćansko roblje. Odrakavši se svih svojih tradicija, Evropa je slala svoje flote u Turske vode, kadgod su bili u pitanju bijedni interesi njenih koncesionera i liferanata u Turskoj, a ostala je slijepa i gluha, kada su se vršili periodični pokolji Srba i Srbijsanaca, Mačedonaca i Jermena. I po humanosti hrišćanske i civilizovane Evrope, koja je lažnim interesima mira pokrivala svoju sebičnost, Balkan bi bio danas jedno veliko grobište. Ali balkanski narodi izučeni u velikoj školi patnje, dignuti na noge svojim pregnućem, došli su najzad do svog punoljetstva. Oni su uvidjeli, da se od Evrope ne mogu ni čemu nadati, da njihove zavade samo produžuju život svirepoj i krvavoj Turskoj, i da im spas može doći samo onda, kada udruženom snagom stanu na branik svojih prava. Oni nisu više htjeli, da prose milost od onih, koji nemaju srca, nisu htjeli više golo sažaljenje, prazne utjeha, jalova obećanja, no su zahtijevali, da budu gospodari svoje kuće i svoje sudbine. I oni su svoje pravo položili u svoje ruke. I što birokrati po evropejskim kabinetima i

spekulanti na evropejskom tržištu nikada nisu snijevali, desilo se: preko noći stvorio se Balkanski savez za oslobodjenje Balkana. Taj savez je sinteza roda mnogih pojedinaca cijelih generacija, i naročito kulturnog razvitka balkanskih naroda. U posljednjim decenijama se je znatno izmijenilo stanje duha u naroda Balkanskog poluostva. Oni su se sve više kulturalizirali, humani zapadno-evropski pogledi sve su više zadobijali balkansku inteligenciju, u kojoj su se gubili uski šovinisti. Sve su više uvidjeli, da samo zajedničkom akcijom mogu uništiti gnjili status quo, stanje stalnih zločina i nasilja nad hrišćanskim stanovništvom. I oni otpočehše veliki rat za slobodu svoje braće. Kao plahoviti gorski potoci u proljeće prejurili su balkanski narodi preko uskih granica svojih država i elementarnom silom, kojoj se ništa na svijetu nije moglo oduprijeti, prošli su u zemlju plača, u pravu i istinsku dolinu suza. Munjevitom brzinom pregaženi su azijski varvari, i raskovani lanci vijekovnome roblju. I vidjelo se čudo, koje u skeptičnoj i merkantilnoj Europi davno se nije vidjelo: što sve mogu da stvore narodi, koji su se riješili da umru za slobodu. U kratko vrijeme očistiše krajeve, što toliko vremena čekahu na osvetu, te riješiše to blaženo istočno pitanje. Oni su legitimno svojom krvlju zadobili Makedoniju, Staru-Srbiju, Albaniju, pa je bilo pravo, da im Evropa to sve faktički dađe u ruke. Tako su se i do sada međunarodno mijenjale karte. Evropa nije toga učinila potaknuta od nekih faktora, koji u napretcima i uspjesima svojih susjeda vide vlastitu propast, te koji bi željeli vidjeti svoje susjede u vječnom varvarstvu i robovanju. Mi već danas znamo, ko je tome najviše doprinio, no do malo ćemo još bolje znati, kada budu izvadjeni akti o sadašnjem evropejskom konceratu.

Evropa je već otvorila na Balkanu autonomnu Albaniju. Mi u toj novoj Albaniji naizrijevamo jedan pravi Wetter-winkel, koji će neprestano smetati Europi. Po našem mišljenju autonomna Albanija će u sebi sočinjavati samo jedno novo polje velikih razmirica i budućih još većih komplikacija. Daj Bože, da se u tom prevarimo.

Giosue Carducci nazva evropejski koncerat godine 1896 u rimskom senatu „il dissidio, il bramito torbido, bieco e ferino delle potenze grosse, dei leoni, degli orsi, dei tori sulla preda prossima futura“. Eto kako veliki pjesnik naziva evropejski

koncerat; pa nije dakle nikakvo čudo, da istočno pitanje pravedno nije riješeno.

Dugo se je vjerovalo, da će rješene istočnog pitanja dovesti do sveopće evropske konflagracije, a u zadnje smo doba svaki čas to i očekivali. Da nije do toga došlo imamo najviše zahvaliti Englezkoj i njezinu ministru Edwardu Greyu. Englezka je sa hiljadu veza s Evropom vezana, a opet je po svom insularnom položaju odvojena od sitnih evropejskih svadja i zadjevica, pa je zato najbolje kvalifikovana, da odigra ulogu posrednika u svim teškim pitanjima. Edmonda Greya mogli bismo podpunim pravom nazvati andjelom čuvarom evropejskog mira, jer je on spasio Europu od sveopće konflagracije svojom poznatom hladnoćom. Neki su se faktori nadali, da će u njemu naći drugog lorda Beaconfielda, ali su se u tome ljuto prevarili. Najviše su se tome nadali Talijani, te njihove novine još uvijek bulazne i govore, da bi bilo najbolje riješeno albansko pitanje, kada bi se dopustilo Italiji i Austriji, da okupiraju Albaniju.

Mi vidimo u Albaniji očitu opasnost po mir Evrope, te držimo, da će još dosta jada zadavati evropejskoj diplomatiji. Albanija bi se mogla održati kao samostalna oblast sa svima pravima i privilegijama nezavisne države jedino onda, kada bi joj se po ugledu na Belgiju i Švajcarsku kolektivno zagarovalo od strane velesila stalna neutralnost. Samo kao neutralna država Albanija bi odgovarala potrebama svoga normalnog razvijanja i u isto vrijeme bi korisno poslužila za održavanje međunarodne političke ravnoteže. No do toga ne će doći, jer neki faktori u tom slučaju ne bi imali terena za svoje imperijalistične težnje, te ne bi mogli u mutnome lovit, pa će se tome svom silom uvijek protiviti.

Nemoguće je mučati.

Uvaženi bečki list „Die Zeit“ donosi u broju od četvrtka 15. t. mj. uvodnik pod gornjim naslovom, pa ga mi radi važnosti, kao nadopunjak našem vazdašnjem pisanju, prenašamo u prijevodu:

„Parlament, koji se danas opet sastaje, baviti će se naravno prije svega vanjskom politikom. Ovaj se zadatak, koji od više mjeseci u Austriji priiskuje sva srca i pobudjuje sve duhove, stavlja u ovom času sam na dnevni red, kad pučki parlament počinje sa zasjedanjem. Javlja se, da će ministar predsjednik dati izjavu o među-

narodnom položaju; ali vlada ipak želi, da se na ovu izjavu ne nadoveže nikakova debata. To je potpuno neispuniva želja.

Treba i mora da dodje do temeljite izjave o vanjskoj politici, nikakove diplomatske prisjega i nikakove drskošćice poslovnika neće moći da to zapriječe. Zašto se bojati takve debate? Ona navodno ne bi bila u zgodan čas, jer međunarodni položaj „nije još raščišćen“. Ali treba li čekati izjavu o najvažnijem životnim interesima. t. j. čas, kad se u svijetu ništa više ne događa? U mirnim vremenima jednako se muči, jer se nema interesa za stvar — a zar da se u mutnim vremenima muči iz obzira? Kako se čini, vlada na stalnim službenim mjestima velika bojazan pred govorničkim istupima nacionalnih zastupnika.

Neubrojivih glava ima u svim parlamentima svijeta, ali se nigdje zato ne strepi radi ugleda ili dapače sigurnosti države, ako se kakav govornik nešto zaleti. Možeće je, da će koji Hrvat ili rusofil u parlamentu govoriti neljepih stvari. Pa šta za to?

Glavno je ipak, da duh javnosti, mnijenje cijelog pučanstva dodje do riječi i može se mirno čekati zdravi sud toga. Iza tako dugog, tjeskobnog, teškog vremena, gdje je misera plebs bila puštena bez razjašnjenja putevima državne politike, bez primirenja o najvažnijim životnim interesima, parlament ne smije da mu se zatvore usta. Njegova je zadaća, da prozračni javno osjećanje. Parlament, koji bi premućao, kad je srce puka prepuno, sam bi sebe bacio među mrtve.

Ne smije se ni govoriti o nekompetentnosti i parlamentu uputiti na delegacije, koje imaju raspravljati o zajedničkim stvarima a potom i o vanjskoj politici. Moramo li mi u ovim danima zabrinutosti i uzbuđenja čekati, dok ministri vanjskih posala bude volja, da se prestavi delegacijama? Vanjska politika raspolaže sa našim imanjem i životom, ona duboko zasiže u naš poslovni i obiteljski život, ona ne opstoji za nas samo u ono par službenih sedmica delegacija, mi nju osjećamo svakog dana i svake ure. O njenom djelovanju znadu pripovjedati žižuce upropaštenih egzistencija, trgovaca, kojima je balkanska kriza otela kredit i imanje, otaca obitelji, koji su bili poslani na granicu, a svoje su morali ostaviti u nevolji. Mi hoćemo napokon da znamo, zašto i čemu se je sve to dogodilo. U očijoj su Europi za vremena ove krize govorili državnici i izjavljivali se prama javnosti svojih zemalja. Samo smo mi u Austriji bili upućeni na mrvlice, što su pa-

dale sa tudjih stolova. Samo mi, koji smo najbliže i najjače povučeni u zajedničku nesreću, morali smo doživjeti da se vođenje naše vanjske politike zavije u misteriozni i oholi muk. To je bilo teško podnositi. Ali kako smo mi strpljivi i čedni, bili bi mirno propustili, da i ovo prijedje preko nas, da smo zato bili oštećeni barem osjećajem sigurnosti, povjerenjem u državnički ugled ili ikakvim političkim uspjesima. Mjesto toga bili smo gnjavljeni suvišnim brigama — nek se pomisli na graju o Prochaski — bili smo iz dana na dan potiskivani u nove dvojbe i uznemirenja i uvijek smo jasnije osjećali, da je državno kormilo u nestalnim rukama i da nas je vodila u tamu i zabludu potpuna neodređenost cilja i bezglavost.

Gdje je uspjeh, za koji su bili žrtvovane neizmjerne svote novca i narodnoga imetka? Da je Skadar otet malom kralju Crnogore, ta nas pobjeda ne može tješiti radi poraza naše politike i gospodarstva. I da su Albanci dobili svoju vlastitu državu, zadovoljština je, koja ne podiše naše duše niti nam puni džepove. Na našoj južno-istočnoj granici dogodilo su se veliki događaji, a naša vanjska politika, kojoj je od četrdeset godina bio Balkan jedino i zadnje polje rada, ostala je pri tom kao pasioni i na žalost kao nerazumni motrioc. Nije ni kaplja ovog historičkog vala bila navrnuta na naš mlin. Mi imamo iza sebe periodu uzaludnih žrtava, napora bez cilja i gorkih razočaranja. A o svemu tome da se u parlamentu ne govori? Parlament bi bio sukrivac, da je počinio i propustio ove grijehe balkanske politike, ako ne bude sad vršio bezobzirnu kritiku i ako sa svom odlučnošću ne bude nastojao, da se vodstvo vanjskih posala istrigne iz nepribližljivih sfera i bude stavljeno pod djelatnu kontrolu*.

Pismo sa obala škadarskog jezera.

15 maja.

Crnogorci su izašli iz Skadra i zamijenili su ih mornari sa internacionalnog brodoglavja.

Pratio sam ih kroz čitavo njihovo slavodobitno ratovanje, kojeg je jedan od glavnih ciljeva bio osveštiti vidovdan Kosova. Mnogo ih je palo, dok im uspjelo na visovima Taraboša i Brdanjola dignuti njihov barjak. Nu, nije im bilo sudjeno doživiti potpun uspjeh, Evropa ih je radi jednog hira htjela lišiti jednog od najljep-

PODLISTAK

O modernom uzgoju.

Godine lete i gube se bez traga u nepovrat. Od dana do dana postaješ sve to stariji, te se više puta pitaš, da li si nešto dobra uradio, da li si zadovoljan sa svojim dosadašnjim radom. Dodju magloviti dani, dodje sparna jugovina, pa se i nehoteć podaješ na refleksije, razmišljaš o sebi, seciraš bez milosrdja svoju vlastitu psihu. Gledaš što si, a što si morao biti, no u isto doba, dok razmišljaš o sebi, dolaze ti u pamet toliki drugovi, što si ih na ovom velikom trkalištu, što se zove ljudski život, susreo, te skupa s njima trčao, pa nalaziš, da nije ni kod njih sve u najboljem redu. I pitaš se, da li ima uopće čovjeka, koji bi bio zadovoljan sa samim sobom, ne sa vanjskim svijetom, novcem i imanjem, nego čuštvo, što mora svaki čovjek u sebi da ima. I priznajesh, da takova čovjeka ne poznajesh. Svi čute da nisu usavršili samo jedan dio prirode, a ostali dio, da su ostavili na ugarku. Nijedan se ne može pohvaliti, da je sve ispunio, što je u djetinjstvu obećao. U kratko, svi smo ostali fragmenti i ništa drugo nego fragmenti.

Na svijetu nijesmo da živimo za se.

Priroda nas je odredila za društvo i ona je pojedincu u okolici odredila posebno mjesto. Blažen je doista onaj, koji može mirne savjesti ustvrditi, da se nalazi na svom mjestu. Doležnik se ne mora nikoga stidjeti i može svugdje ponosom stupiti. Da budeš na svom mjestu, treba koješta. Treba da znaš nešto, što drugi trebaju, da znaš, što možeš, te gdje si svojim znanjem potrebit i kamo spadaš, pa, ako li imaš snage i volje, da se bez otezanja postaviš tamo, gdje te patri. Stupišvi na mjesto, koje te po pravu ide, moći ćeš upravljati i djelovati u redu, s veseljem i zadovoljstvom u djelo staviti sve ono, što si od prirode primio i društvo će zadovoljno biti s tobom. Više nije zastalno želio vidjet od tebe niti tvoj stari otac onoga dana, kada te je uhvatio za ruku, te po prvi put u školu odveo.

Mi smo fragmentarni, ali smo se uza sve to pokazali negdje korisnim i potrebitim članovima ljudskog društva. Bilo gdje, dali smo se poslije nekog vremena upregnuti u neka kola. Iza nekog vremena stigismo ipak na mjesto, što nam je davno priroda, odredila, ali to je bilo iza duga lutanja, baranja i vrndanja po raznim stranicama. Stigosmo na pravo mjesto sasvim slučajno i tek poslije nekog vremena uvidjesmo, da nam je dotično mjesto bilo davno od prirode određeno. Mi smo frag-

mentarni i nalazost ćemo ostati takovi do smrti. Naše stanje ne možemo pod nijednu cijenu poboljšati, ali moramo sa svom dašom nastojati, da se isto ne dogodi i s našim potomcima, da ne budu i naša pokoljenja fragmentarna. U tu smo svrhu dužni, da posvetimo svi skupa malo više pažnje uzgoju djece. Ako li se nade naših roditelja u svemu na nani ne ispuniše, to hoćemo da se naše želje ispune na našoj djeci. Da se to postigne, ne treba ništa drugo poduzeti, nego da se uzgojne metode u našim školama promijene.

Uzgajatelj neka pristupi djetetu, neka istraži, što je priroda pojedinom djetetu dala, neka gleda, kakva se latentna sila u pojedincu skriva, te otkrišvi ju, neka ju nastoji svom odlučnošću do potpunog razvoja i procvata privesti.

Mi govorimo o darovima prirode, a tako uistinu i jest. Pojedinaac je dužan da privede do savršenstva sve, što je od prirode dobio. Uzgajatelj je dužan da pojedina upozori na dar prirode, da mu nekako utre put do savršenstva, da odvrti od individua sve, što bi njegovoj specijalnoj obdarenosti moglo nauditi, a da primakne sve, što bi njegovoj obdarenosti od koristi bilo. Uzgajatelj mora da upozna individua sa ciljem njegove snage, te graničam njezinim, pa napokon da mu pokaže mjesto u društvu, odakle će najbolje

moći koristiti okošani s darovima, što ih je od prirode primio. Uzgajatelj ima od svakog povjerenoga mu djeteta učiniti člana za ljudsko društvo i pobjedu. Svaki od nas postaje potrebitim članom društva, kada zna, što je i koliko može, kad ne imitira nikoga, nego nastoji da bude svoj, jedinstven i jak, kad se veseli mjestu, što ga zaprema, a ne uzdiše za tudjim blagostanjem, kada čvrsto stoji ondje, gdje može potpuno svoju djelatnost razviti, te kada nastoji provesti u djelo ono, što može pod svaku cijenu, pa makar ga i glave stalo.

Da do toga dodjemo, morali bi se uzgajatelji intenzivno baviti istraživanjem sila, što u pojedincu drijemaju i kunjaju, moralo bi se obratno u školi postupati, nego što se danas postupa. Danas se školnici vrlo malo bave s onim, što je djetetu od prirode dato, ter bi htjeli od djeteta stvoriti drugoga čovjeka, nego li je priroda u svoime sveznanju odlučila, u neku ruku fiktivna čovjeka. Danas su skrbnici uvjereni, da je prirodan čovjek u sebi nešto skroz pogibeljna, te da bi trebalo na razne načine ubiti u djetetu prirodu, uništiti ju, te istvoriti umjetna čovjeka. Oni u tome donekle uspjevaju, ruše u čovjeku prirodu, a stvarjaju nenaravnost, hipokriziju, ubijaju svaki viši polet, veselje za životom, ali ne nikada sasvim. Današnji školnici jesu neka vrst pljenitelja, ponesu djetetu sve, što mu je

priroda dala i to tako, da dijete ne može nikada nadoknaditi otete mu darove. Tako se dogodi, da čovjek zamrzi na čovjeka, da sin prirode bježi od majke prirode.

Uzmimo dijete onako, kao što jest, te nemojmo pitati, kako bi bolje bilo. Goethe priča: „Moj je otac bio zadovoljan sa svojim karijerom. Htio je da i ja podjem istim putem, ali sa manje truda i neprilika“. Goethe je shvaćao potpuno želju svoga oca. Otac je htio po drugi put vidjeti tek svoga života u poboljšanom izdanju. Krivo je stanovište Goetheova oca bilo. Roditelji zaboravljaju, da je iskustvo nešto čisto osobna; ono vrijedi samo za onoga, koji ga stiče, ono vrijedi samo za jedan cilj, a sa svakim novim životom i jest dan drugi cilj. Kada bi se u djeci roditelji ponavljali, onda bi iskustvo roditelja bilo od koristi, ali onda bi se svijet samo ponavljao, a ne bi se nikada dalje razvijao.

Dijete mora biti nešto više nego li otac; sa svakim novim životom dana je nova forma ljudstva, pa čemu onda stara sredstva. Nemojmo nikada zatvarati usta djetetu, nego slušajmo pobožno svaki upit njegov. Iz svakoga se upita može naslućivati, što će od djeteta biti i što će u buduću moći učiniti. Prije je uzgajatelj pitao: kakav mora čovjek biti, što moram činiti, da pretvorim dijete u propisanog čovjeka? Sad pak neka pita pristupajući dje-

Šit. Radi evropskog mira sijedi gospodar crnih brda morao je žrtvovati onaj grad na zelenoj Bojani, oko kojega je toliko njegovih sokolova palo.

Ali Crnogorac ne očajava radi udaraca sudbine, pa bili ti i najteži, on se uvijek nada: nada u budućnost.

Pratio sam ih kroz čitavo njihovo slavodobitno ratovanje, pa sam ih htio pratiti i na povratku kroz ona mjesta, kuda smo skupa dan na dan, korak po korak, koračali k Vukašinovom gradu nekoliko mjeseci.

Skadar je mnogo stradao za vrijeme opsade, ali se odmah nakon ulaska crnogoraca preporodilo, nu okolica još uvijek vam pruža sliku groznih posljedica jednog rata. Skadarska okolica izgleda vam divan perivoj zapušten, po kojem se tu i tamo bijele ruševine. Obašao sam tu okolice s jedne i druge strane obale i ni za ciglu jedan čas nije me ostavila impresija tuge i žalosti; ali tu i tamo opažaju se plodne njive i polja, očito pošteđena, te će to opet, netom se srede prilike i odrede granice, procvjetati i izgledaće kao da se ove zime tuda nijesu ni sukobile vojske sipajući oganj i željezo.

Dok su polja u kakvom takovom stanju, stanovi su skoro svi porušeni ili barem znatno oštećeni, jer je svaki za vrijeme rata bio pretvoren u malu tvrđu i iz svakog se sipao oganj, dan i noć na pobjedonosnu vojsku. Naravno vojska ih

nije mogla ni da je htjela štediti, pa i kako? Ti su krajevi napućeni takvim stanovništvom, da crnogorska vojska nije bila sigurna, ako im se danas smiluje, da je sutra ti isti ljudi ne napadnu lza ledja. To se ustalom više puta i dogodilo.

Stanovništvo ove okolice biježalo je pred crnogorskom vojskom u Skadar, i još ne će da se povraiti iz grada u svoja sela. I ako se danas više po livadama oko skadarskog jezera ne čuje mukanje blaga, pjevanje pjelja, i ako se više ne čuje mukla tutnjava topova i pušaka, čuje se pjesma pobjednika, koji još do jučer stanovahu tu kao čuvari svojih pobjeda, odlučni da ih do zadnjega brane ma bilo od koga. Ali *Gospodar* je odlučio pokoriti se sili Evrope, i oni, njegovi vriedni crnogorci njemu se ne usprotivise. Njemu za ljubav ovo odlaze iz osvojenog zemljišta i prepuštaju ga onima, koji za nj ne prolaze ni kap krvi, dok je njihove toliko proteklo....

Da je Skadar ostao u crnogorskim rukama, jači nam već dosadašnji njihov preporodilački rad, da bi u njihovim rukama bio procvjetao kć nikada. Da ste prije njihovog dolaska u ove krajeve došli ne bi bili našli ni pravoga puta do Skadra. Danas po čitavoj okolici bijele se duge vrpce cesta, što su ih sagradile crnogorske ruke....

(Nastavit ću).

predsjednik zagovara stanovište: Balkan balkanskim narodima. Kuća se smije. Opet povici: mir! Ministar govori o pitanju Skadra; naglašuje zaposjednuće Albanije; čuju se povici. Branl aferu Prochask; nastaje buka. Predsjednik zvonl, govori dalje u istom smislu; nastaje još zglušnija buka. Zastupnik Hummer viče i protestira. Ministar predsjednik govori o od-pustu rezervista. Ministar predsjednik Stürghk svršava svoja razlaganja i izjavljuje, da shvaća potrebu kritike, ali ta treba da se ipak drži u granicama. Kad je ministar svršio svoj govor, nije mu niko čestitao, samo je Polak Angermann pokušao, ali je odmah svršio. Exposé ministra predsjednika Stürghka bio je primljen posve hladno.

Bučna sjednica u parlamentu.

Beč, 21 svibnja. Ministar predsjednik Stürgh odbija u ime Berchtolda zadnje napadaje. U to nastaje silna galama. Čuju se povici: *pfuj!* Zastupnik Hummer viče: „Ministar vanjskih posla nema ovdje ništa odbijati“. Zastupnik Smeral dovikuje: „Graf Berchtold hoće da nas provocira“. Zastupnik Friedman kaže: „To nije odgovor na interpelaciju“. Hummer viče ponovno: „Gdje su stvarni dokazi?“ Zastupnik Zenker dovikuje ministru „Neočekivana jednodušnost cijelog parlamenta, Ekeleencijo!“ Nastaje užasna buka. Otvara se rasprava. Prvi govornik Korošec opaža ministru da se sadašnje najaktuelnije jugoslavensko pitanje ne može riješiti jednom riečju. Čuju se povici oduševljenja. Govornik nastavlja, da je težite politike obzirom na Balkan bilo prenešeno u Budapest. Znadu za sve to Slaveni kao i za to, da vlada ne trpi njihov napredak i da svaki njihov nevini iskaz simpatije naprasna balkanskim narodima smatra kao veleizdaju. Vlada je sistematski nastojala kroz toliko godina, da otudji Slaveni od dinastije. Klueen, Tisza, Cuvaj su grobari velemoći monarkije jer su Hrvatima u ozbiljnom času oduzeli ustav. U momentu, kad Bugari i Srbi prolijevaju krv za oslobodjenje potlačene braće u našoj državi Hrvatima i Srbima otvaraju se tamnice i njihova se sloboda meće u okove. Zastupnici Soukup, Krmarž osudjuju Berchtoldovu politiku.

Sa štovanjem
Hrv. Katol. tiskovno Društvo u Zagrebu
Prof. dr. Pazman
predsjednik.

Predsjednik dr. Pazman odpušta ovime dvojicu, koju on nije ni namjestio! Glasilo „Hrvatska“ nije naimc vlasništvo Katoličke tiskare, već stranke prava, odnosno Vihovne uprave stranke prava. O tom postoje ugovori, pisma same Katoličke tiskare, kojima ova priznaje vlasnost stranke itd. Prema tome, ne može tim otkazom biti svršena afera, nego će — kako doznajemo — Vrhovna uprava stranke prava sudbenim putem tražiti svoja prava. G. L. Peršić pošao je danas, primivši ono pismo, u redakciju „Hrvatske“, da odnese svoje stvari. Ondje je našao ovu gg.: dr. A. Horvata, (na divanu, na kojem je obično dr. Frank sjedio), katehetu dr. Bošnjaka, dr. Fattorija, Ivicu Franka i Volanija. Ova su gospoda označila kao razlog otkaza: interes kat. tiskare. Tiskara je doznala, da su milinovci već sklopili ugovor za štampanje „Hrvatske“ sa „Hrvatskom tiskarom“. Da očuva dakle kat. tiskara svoj interes, poduzela je taj korak. Ovaj razlog naravski ne stoji. Nitko nije sklopio ugovor glede „Hrvatske“ s „Hrv. tiskarom“.

Vlada će postupat proti urednicima novina?

Beč, 21 svibnja. Vlada će postupat proti svim našim urednicima, koji su objelodanili intervjue o utisku Stürghova govora.

Albanski ustav.

Loudon, 21 svibnja. Reuterov bureau javlja, da se je reunija poklisara bavila sa prijedlozima o upravi Albanije.

Srbija ne će upliva Austrije.

Rim, 21 svibnja. Javijaju iz Vatikana, da Srbija hoće da pri zaključku konkordata ne bude austrijskog upliva. Dok je papina namjera da računa na Austriju.

Njemci pomažu Talijane.

Trst, 21 svibnja. Njemci su zaključili da će kod običinskih izbora glasovati s Talijanima proti Slavenima budući da se neprestano napredovanje Slavenstva u Trstu protivi njemačko-austrijskim interesima. Njemci zahtijevaju, da vlada zaustavi južno-slavenko napredovanje na Adriju.

Ubojica Kunschak osudjen na smrt.

Beč, 21 svibnja. Poznati ubojica Kunschak bio je od porote osudjen na smrt.

Samo 250 miliona?

Beč, 21 svibnja. Ministar financija Zaleski izjavio je u proračunskoj raspravi, da vojnički troškovi iznašaju samo 250 miliona.

Brahijalnost.

Pod ovim naslovom donasamo brzojav iz Zagreba, koji najbolje osvjetljuje što su sve kadri da učine ljudi, koji se igraju radikalizma, da njime zakrabuljeni štete svom narodu i svojoj do novini. Sad prenasamo što o tom piše „Hrvatski Pokret“ od 19 tek. bez ikakva nadometka:

„Danas se je zbila jedna senzacija u našoj domaćoj politici.

Danas u jutro primili su gg. K. Šegvić i I. Peršić, dosadanj glavni urednik i administrator jednako ovo pismo:

Hrv. Katol. Tiskovno Društvo.

Zagreb, 19 svibnja 1913.

Vaše Gospodstvo!

Potpisani imade čast najljudnije saobčiti Vam, da ravnateljstvo H. K. T. D. n. d. u Zagrebu od danas ne reflektira više na Vašu suradnju u svom (!) glasilu „Hrvatska“. Razlozi tomu saobčeni su u dopisu upravljenom danas poslovnomu odboru P. S. (stranke prava).

Ruzumije se samo po sebi, da će Vam H. K. T. D. Vašu plaću još kroz tri mjeseca što slijedi svakoga prvoga doznačivati.

Podjedno saobčuje Vašem Gospodstvu, da su u tom smislu već izdane odredbe udešene tako diskretno, da na Vas niti pred zaposlenim tiskarskim osobljem niti pred javnosti ne će pasti nit najmanji trag kakog poniženja. No ako biste Vi sami bili tako neoprezni, te pokušali prokrciti si put u prostorije našeg uredništva, to ravnateljstvo H. K. T. D. ne preuzima nikakove odgovornosti za posljedice, koje bi po Vaš ugled mogle biti štetne.

Sa štovanjem
Hrv. Katol. tiskovno Društvo u Zagrebu
Prof. dr. Pazman
predsjednik.

Predsjednik dr. Pazman odpušta ovime dvojicu, koju on nije ni namjestio! Glasilo „Hrvatska“ nije naimc vlasništvo Katoličke tiskare, već stranke prava, odnosno Vihovne uprave stranke prava. O tom postoje ugovori, pisma same Katoličke tiskare, kojima ova priznaje vlasnost stranke itd. Prema tome, ne može tim otkazom biti svršena afera, nego će — kako doznajemo — Vrhovna uprava stranke prava sudbenim putem tražiti svoja prava. G. L. Peršić pošao je danas, primivši ono pismo, u redakciju „Hrvatske“, da odnese svoje stvari. Ondje je našao ovu gg.: dr. A. Horvata, (na divanu, na kojem je obično dr. Frank sjedio), katehetu dr. Bošnjaka, dr. Fattorija, Ivicu Franka i Volanija. Ova su gospoda označila kao razlog otkaza: interes kat. tiskare. Tiskara je doznala, da su milinovci već sklopili ugovor za štampanje „Hrvatske“ sa „Hrvatskom tiskarom“. Da očuva dakle kat. tiskara svoj interes, poduzela je taj korak. Ovaj razlog naravski ne stoji. Nitko nije sklopio ugovor glede „Hrvatske“ s „Hrv. tiskarom“.

Razlozi su čisto političko-osobne naravi, koji su se već dulje vremena spremali. U subotu je „Hrvatska“ napisala, da postoji zaključak stranke, da afera „Balkan“ mora biti pred sudom riješena, da se mogu zainteresirani članovi primiti natrag u stranku — da dakle nije dosta, da je postupak obustavljen po drž. odvjetništvu.

Kat. tiskara imala je pasti pod stečaj, a onda je imala postati strogo dijecezan-skom tiskarom. Dosadanj vlasnici kat. tiskare nijesu se mogli nagoditi glede cijene sa nadbiskupom Baucrom. Na to su gore označena gospoda donijela u subotu nešto novaca i valjda obećanje, da će oni samirati Kat. tiskaru. Zato se je eto ova odlučila, da prekine sa milinovačkom skupinom.

Dr. Mile Starčević nema u Zagrebu, pa ova skupina nije još mogla ništa poduzeti protiv ovog „Enverbejovog udara...“

Zabrana, da se u bečkom parlamentu narodni poslanici ne bave pitanjem vanjske politike, da ne traže računa o koracima g. Berchtolda, koji su i previše poznati, uzvitala je ne malu prašinu. Sad se javljaju i Talijani, dakako na svog stanovišta, ko-reći svoju saveznicu, što ne zna na „koji drugi bolji način“ sljubiti sile, koje je balkanski rat jamačno rastavio, te zaključuju u „Il Piccolo della sera“ od 19 tek.: „Ako Austrija ne može naći koji drugi bolji način (osim zabrane, da se u parlamentu ne čuje glas narodnih poslanika) oni, Talijani nemadu razloga tome veselit se.

Bilo bi nam vrlo drugo čuti, koji bi baš taj drugi način Talijani željeli! Jer jedini bi način bio, da se Slavenima u monarkiji dade ono što ih po pravdi i pravici patri, što Talijani, kao saveznici Austrije ne žele i ne vole, kako je to poznato iz memoira pokojnog njihova ministra Crispi-a. Varaju se i Talijani i Austrija, ako misle, da će Slaveni ikakav drugi način zadovoljiti osim tog jedinog.

Bilo bi pohvalno po sinove domovine Dante-ove, kad baš hoće da se bave Slavenima u monarkiji, e svjetuju svoju saveznicu, da sljubi sile ne riečima i obećanjem nego pravdom i pravicom.

Tim bi bolje i svojoj saveznicu posluzili — ako je doista ljube — nego ovako prekrivajući svoje želje i željice, da traži način bolji od zabrane, e se u parlamentu od ministara ne traži, svugdje u civilizovanom svijetu dopušteni politički *redde rationally!*

Jedan je jedini način, gospodo Talijani!

Program nove vlade u Crnoj Gori.

Naš je list uvijek iskazivao simpatije prema maloj Crnoj Gori, zemlji pjesme i mača, kolievci heroja i lavova, što znadu ginuti za najmilije blago, za slobodu zlatnu! Donosimo danas što reče jedan aktivni crnogorski ministar o programu nove vlade, a rieč je njegova odjek mišljenja cjelokupnog kabineta brigadira serdara Janka Vukotića.

Taj aktivni ministar ovo je rekao dopisniku „Zastave“:

„Došli smo na upravu zemlje u vrijeme jedne teške krize, krize narodne i državne, koja još nije prošla. Uz to dodajte, da dolazimo posle vlade, koja je sa najneznačajnijim varijacijama bila na upravi zemlje punih šest godina; dolazimo u vrijeme rata ili ako hoćete, da se još jače izrazim, iza rata. I ako smo svestni čitavog niza teškoća i svega onoga što smo naslijedili, kao i onoga, što iz toga rezultira; i ako znamo, da je naš položaj veoma težak, upravo nezavidan, — mi smo se pri svem tom primili učinivši time najveće poštovnosti, a uložiti ćemo najbolju volju, da svojim skromnim silama poslužimo zemlji i njenim interesima.

Našoj domovini potreban je korjenit preobražaj, najprije ekonomski, a politički će s tim sam sobom doći. Reforme u svim granama državne uprave vapije živa potreba. Da ih uzmognemo izvesti ili da im se istinski pristupi hoće se snage i sredstava. Mi smo riešeni apelovati na saradnju svih čestitih, školovanih i sposobnih sinova naše otadžbine, ma gdje oni bili i ma kojoj grupi oni pripadali. Nećemo se ustezati koristiti se radom dobrih Srba i Hrvata iz drugih krajeva za one položaje, gdje smo oskudni u domaćim sinovima.

Smatramo za najpreću dužnost sanirati unutrašnje prilike. U nas je čvrsta odluka, da proklamujemo široku toleranciju, da zagarantujemo ustavnost; da damo prilike narodu, kako će svoju volju dovesti do potpunog izražaja u slobodnim izborima narodnih predstavnika. Riečju hoćemo, da se u ovoj zemlji svačije pravo respektuje, kao što ćemo tražiti, da svako svoju dužnost vrši.

Konsolidovana i napredna Crna Gora stvorit će sebi kredit, da će lahko doći do potrebnih sredstava za velika djela, koja joj predoje.“

Iz inozemstva.

Franczka. (Ministar Pichon o vanjskom položaju.) U jučerašnjoj sjednici franczke komore dao je ministar izvanjskih posala Pichon izvaje o izvanjskoj političkoj situaciji u Evropi. Ministar reče, da je Franczka diljem čitave političke krize, koja je zavladała u Evropi, zastupala dvostruko načelo: najprije teritorijalni desinteressement, a onda osiguranje evropskoga mira. Time je vlada gledala, da oživotvori želje bivšeg njegovog predsjednika, a sadanjega predsjednika franczke republike Poincarèa. Ministar dalje govori o historijatu nastojanja diplomacije, kojoj je nakon velikih napreznaja i silnih žrtava i samopriegora uspjelo ipak uzdržati mir u Evropi. Svaki čas da je bilo težkih pogibelji. Rat na Balkanu da je stajao mnogo života i imetka, pa je za to bila u prvom redu zadaća diplomacije, da se uskori njegov završetak. Pod vrlo spretnim i umnim ravnanjem sir Edwarda Greya to je i uspjelo, te je na poklisarskim sjednicama u Londonu utanačena najprije mediacija velevlasti, onda uvjeti primirja, a sada će se utanačiti i konačni mir između balkanskih saveznika i otomanske carevine. Što se tiče albanskog pitanja, reče, da je Srbija bila dobila dva mjesta, koja je željela, a skadarsko pitanje da je bilo samo epizoda, u kojoj je konačno pobledilo franczko stanovište, da Skadar pripadne Albaniji, ali dok ta kraljevina ne bude konstituirana, neka pripadne pod upravu međunarodnih četa. U tom su sve velevlasti i njihove vlade pristale uz Franczku.

Brzojavi „Hrvatske Rieči“

Brahijalnost.

Zagreb, 20 svibnja. Dr. Horvat, dr. Frank i družina provališe u uredništvo glavnog organa stranke prava, „Hrvatske“ te brahijalnom silom izgruše vani urednike glasila gg. Šegvića i Peršića, izjavljujući da je list njihovo vlasništvo!

(Potanje donosimo na drugom mjestu).

Grey prima delegate.

London, 20 svibnja. Sir Edward Grey je primio mirovne delegate i preporučio im, da čim prije sklope mir.

Iz Turske.

Carigrad, 20 svibnja. Turci su osnovali novu stranku, koja namjerava postaviti na prijestolje bivšeg sultana Abdul Hamida

Carigrad, 20 svibnja. Na Čataldži je došlo do razmirica između Enver beja i Ahmed paše.

Ahmed paša je osudio Enver beja na 45 dana zatvora. Veliki vezir je preporučio da ga pusti.

Demostracije djaka.

Beč, 20 svibnja. Popodne su njemački nacionalni čepotno demonstrirali protiv Ždova pred zulum sveučilišta. Nastala je sveopća tutnjava, ima mnoga ranjenika.

tetu: što je ovaj čovjek? Kako će postati individuum, te ono, što priroda od njega traži?

Na koncu konca svaki je čovjek jedno čudo, što nije prije na svijetu bilo, a niti će opet biti; nešto jedinstvena, što se više ne vraća sa svojim posebnim planom i sebi odredjenim putem. Nietzsche kaže: „Svaki je čovjek u sebi unikum“. Lagarde veli: Zahtjev je sveopći, da se sadašnje društvo sastoji od samih originala, jer napokon ni Bogu se ne mili ista misao; svaki po Božjoj volji stvoren čovjek jest drugovačiji, negoli njegov susjed.

Nova škola traži, da se mladome čovjeku poda prigoda, da sebe nadje, te da se vježba u onome, što uvodi, da je za nj dobro, lijepo i pravo. Ove misli nijesu nove. Goethe kaže: „Priroda se je za svakog pobrinula, te je svakomu dala, što mu za život treba. Dužnost je pojedinca, da usavrši, što je od prirode dobio. Lessing veli: „Uzgoj ne može čovjeku dati ništa drugo nego ono, što bi sam po sebi mogao postići, i to nešto brže i lakše.“

Ove misli su svugdje raširene, ali osobito u Englezkoj i Njemačkoj. U Njemačkoj ih propagiraju: Her. Bahr, Will-Ostwald, Liszt, Sudermann, Fuld, Ganghofer, Holm, Engel, Klaar, Lothar, Goldmann, Gregori i drugi.

Lerer.

Velevlasti zapriečile.

Beč, 20 svibnja. Velevlasti su zapriečile posebno zaključivanje mira između Turske i Bugarske.

Vojnici neće trogodišnje službe.

Pariz, 20 svibnja. O pobuni u Nancy javljaju se slijedeće potankosti: Kad je jedan major došao sam na vježbalište, gdje su vojnici demonstrirali proti trogodišnjoj službi, i kad ih je pozvao, da se razidju, demonstranti su odgovorili: Radje ćemo u boj! Mi ćemo se boriti, ali nećemo ovdje ustati! Civilne su osobe morale osloboditi majora, koji je pregovarao sa vojnicima. Kad je na njegovu molbu došao na vježbalište odio konjanstva, manifestanti su se raspisali u neredu. Jedan lajtnant u civilu, koji je jednako nastojao da uspostavi red, bio je od nekih 16 demonstranata zlostavljan. Oslobodile su ga civilne osobe, koje su umirile demonstrante i mnoge od njih povele na redarstvo.

Srbija nije ustupila Monastir.

Beograd, 20 svibnja. Vijest, što ju je donijela „Ruskoje Slovo“, da je Srbija ustupila Monastir Bugarskoj, ne odgovara nipošto istini. Između Srbije i Bugarske nijesu počeli još nikakovi pregovori o pitanju granica.

Grčko bugarski okršaji.

Solon, 20 svibnja. Kod Salmana je došlo do kratkog sukoba između grčkih i bugarskih četa.

Uži izbor.

Pulj, 20 svibnja. Nužan je už izbor između Devescovi-a i Lirussi-a.

Kralj će se Petar odreći?

Pariz, 20 svibnja. Iza defintivnog sklopljenja mira srpski će se kralj Petar odreći. (Ne vjerujemo. Op. Ur.)

Essad paša umoren?

Beč, 20 svibnja. „Reichspost“ donosi, da je Essad paša umoren.

Iz parlamenta.

Beč, 20 svibnja. Ministar predsjednik Stürghk govori o češko-njemačkom sporazumu, zatim o galičkim konfuzijama. Zastupnici Diamant i Stransky upadaju, a Niemel viču: Mir! Ministar spominje dalje opreke između vojske i pučanstva. Njemci odobravaju; ministar želi da se stranačke opreke lokaliziraju; govori nadalje o problemu financijskog plana. Zagovara gospodarsko podignuće Austrije; zast. Stransky upada, člja se kuća smije, predsjednik Silvester zvonl; zastupnici G'öckl, Ressel upadaju. Zastupnik Vertovšek protestira proti postupanju sa Južnim Slavenima. Čuju se povici: mir! Ministar

Englezka i njemačka. (Put englezkog kralja u Berlin). Izprva je bilo ustanovljeno, da će englezki kralj Gijero i supruga mu kraljica Aleksandra prigodom svečanog vjenčanja kćeri cara Vilima, princeše Viktorije Luise, sa princem od Braunschweig Linneburga u Berlinu, boraviti tek na kraće vrijeme. Sada je međutim stalno, da će englezki kralj i kraljica boraviti u Berlinu, Potsdamu i u Njemačkoj oko 10 dana. Razlog je tome taj, što su izmirene vladalačke kuće Hohenzolern-Hebigen i kuće Cumberland, kojoj su obje u roku sa englezkom vladalačkom dinastijom; imadu pretresati važna obiteljska pitanja. Radi toga se ne će zaputiti sa englezkim kraljevskim parom u Berlin ministar izvanjih posala sir Edward Grey. Međutim je sigurno, da je boravak lorda Morleya u Berlinu, koji ondje ostaje malo ne mjesec dana, u nekoj političkoj vezi s boravkom englezkog kralja u Berlinu. Sve ako se i naglasuje, da je boravak lorda Morleya u Berlinu naskroz privatnoga karaktera, ipak se ne može osporavati, da njegova visoka službena funkcija izključuje doticaj sa odgovornim ličnostima u Berlinu. Tako je danas više no sigurno, da će se lord Morley sastati sa njemačkim poklisarom u Londonu knezom Lichnovskijem, koji je došao u Berlin. Nadalje da će uiniti svoj posjet kod državnog kancelara g. Bethmanna-Hollwega i kod državnog tajnika izvanjskog ureda g. pl. Jagowa. Već ovi momenti najbolje dokazuju, da će lord Morley također biti primljen od cara Vilima u posebnu audienciju.

Književnost.

Nova izdanja. Primili smo br. 1. „Knjižnice za svakoga“, koju uređuje g. Jakov Tomasović na Rieci. Ciena joj je 30 filira. Dobiva se u svim knjižarama i boljim trafikama kao i kod izdavača.

Razne viesti.

Pučanstvo Istre po narodnosti. Po popisu pučanstva od g. 1910 bilo je u Primorju po narodnosti:

	u Trstu i okol.	u Istri	u Gorici
Hrvata	—	168.184	186
Slovenaca	56.916	55.134	154.564
Talijana	188.856	147.416	90.119
Niemaca	11.856	12.735	4.486
Čeha, Hrvata i Inih	3.158	1.807	—
		12.289	—

U svemu ima dakle u Primorju 437.389 Hrvata i Slovenaca, naprama 356.495 Talijana. Po službenoj statistici, koja je za cijelo u prilog Talijana poljepsana, iznosi naša narodna premoć 80.892 stanovnika, ali u istinu nas i za 140.000 imade više, nego li Talijana.

Veliki požar na izseljeničkom parobrodu. Na parobrodu „Loxonia“ društva Cunard-Linie, koji je ukrao u Trstu oko 400 izseljenika za Ameriku, buknuo je oko 2 sata u noći u jednom skladištu vune i drugih stvari požar, koji je proizveo silnu stravu. Gašenje vatre potrajalo je je punih osam sati. Šteta još nije ustanovljena. Uslijed toga je taj parobrod odgodio put u Newyork.

Dvostruko umorstvo i samoubojstvo. U jednoj šumi kraj Potsdama umorio je konobar Wieland svoja dva sina u dobi od 12 i 17 godina, a onda se je sam ustrelio. Uzrok je krajnja ludost.

Sufragete na dnevnom redu. Sufragetkinje nastavljaju svoj započeti posao. U Eastborneu upalile su sufragetkinje jednu crkvu. U više kapelica istoga mjesta nadjeno je mnogo bomba. U mjestu Ayesbury nadjena je jedna bomba, a osim toga su sufragetkinje razbile 50 prozora. Obćenito se drži, da su se sufragetkinje odlučile na djelotvornu revoluciju.

Iz grada i pokrajine.

Zagrebačka opera u Dalmaciji. Pohvalna je namisao uprave zagrebačke opere, da svake godine, za proljetne sezone, daje nekoliko predstava u Dalmaciji, kolievi hrvatsk: knjige i hrvatske misli.

Tim se pruža prigoda i onima, koji ne mogu ići u Zagreb, te vide, na kakvom je kulturnom stepenu narod, koji ima operu kô što je zagrebačka, te da se pone i diče njome i da nikad ne požale obol, makar ga i od grla otkidali, kojim se društvo podiže i usavršava.

Namisao bi bila još pohvalnija, kad bi zagrebačka opera, mjesto da stoji toliko dana u jednom gradu, posjetila i druge gradove dalmatinske ili barem one najglavnije. Tako bi čitavom Dalmacijom odjeknuo glas ponosa i oduševljenja, glas divljenja i priznanja, koji bi se čuo kao izražaj duša, što vlastitim očima vidješe i uvjeriše se, na kolikoj je visini operni slavni hram naše drage prijestolnice.

Bili smo u Splitu i divili smo se tom umjetničkom našem hramu.

Slušali smo Čajkowskijevu „Pikova dama“.

Umjetnici i umjetnice, kao što su: gospodja Horvat i gospojica Korošec, te gospoda Jastrzabski i Uržednik, da i ne spominjemo Dalmatinca Vuškovića, komu slava puca na sve četiri strane, ova imena kažu odmah kakova je bila izvedba opere.

Grofica gospodje Horvatove spada medju najbolje njene kreacije. Izvanredno njezino umjeće i igra došla je do kulminacije kad je umjetnica odigravala prizor smrti. Glas joj se je čuo kao daleki zvuk boli i ljubavnog čeznuća, koji se gubi u moru neispunjenih želja i kad srce prekupi — zamukne iznenada i glas, jer je srce prekinula — smrt. Publika je ostala upravo zadivljena igrom i pjevanjem gospodje Horvatove, koja je doista umjetnica prvoga reda i zagrebačko se kazalište može ponositi da mu je stalnim gostom.

Lizu je pjevala obljubljenja gospojica Korošec. Njezin obsežni glas najbolje pristaje ovoj partiji. Nu što god gospojica Korošec pjevala uvijek je izvrstna jer posjeduje glas jak u svim tonovima, čist bez ikakove natruhe, a to nije kod svake operne pjevačice uvijek lako naći.

Gospojica Valenti igrala je dvie uloge: Pauline i Daphnisa. Objje je izvela na sveopće zadovoljstvo i nema sumnje da će ova gospojica doći do velike umjetničke visine, ako se što savjestnije i što posvemašnije umjetnosti posveti.

Gg. Jastrzabski i Uržednik također se odlikuju krasnim glasom, prvi jakim i krepkim dramskim tenorom, a drugi mekim, simpatičnim lirskim baritonom. U rječ: čitavo osoblje našeg umjetničkog hrama nasluđuje svaku hvalu i priznanje i možemo bit ponosni da ga zovemo našim.

Mi smo od svega srca željeli i živo nastojali da zagrebačka opera posjeti i naš Šibenik. Žalibože ne bijaše moguće. Nu što nije ove nadajmo se da će bit dođuće godine.

Iz uredništva. Naš list mjesto jučer zbog sutrašnjeg blagdana izlazi danas sa nešto višim materijalom. Tako će izać i u subotu snabdjeven obilnim gradivom.

Epilog nekadašnje nesreće. U subotu na brzu ruku javismo da se utopio Stevo Triva Jovin iz Šibenika, učenik prvog razreda mjesne realne gimnazije. Doznali smo za potankosti.

U subotu poslije podne bio je pošao jadni Triva na Karbunelu sa drugovima Miovićem i Martinisom. Na premalom odstojanju od kraja nad morskome površinom viri jedan mali greben iz prilično duboko mora. Pošto djeca udjoše u more, Triva sjede na greben da uživa, kako ga zapljuskuju morsk valovi. Jedan val malo jači učini da se Triva spuše s tog grebena, koji je obrastao morskome travom. Pod greben tisuše ga valovi, a on jedan ne mogaše izplivati, jer je greben dolje mnogo užji, te mu glava bijaše baš kao izpod jednog stola. Isti čas dopliva Martinis i nastojaše da ga sam spasi. Ali kad vidje da mu je trud uzaludan, otrča sa Miovićem do jedne jedrenjače, koja je bila pri kraju u neposrednoj blizini mjesta nesreće. Zamoliše dvojicu mornara da ih slijede, te na licu mjesta kazaše im sve potanko i uljudno ih zamoliše da izvade njihovog nevoljnog druga, koga se još moglo spasiti. Mornari umjesto da pomognu ostaviše djecu da gledaju kako im prijatelj tragično svršava. Djeca otrčaše na Makelinu obalu da traže ima li igdje duševna čovjeka, ali dok se vratiše Triva je već prestao živjeti.

Mjesto nesreće uz samo je kopno. Tako je blizu kraja, da je Miović s obale pružao odjeću ne bi li se nesrećni topac za nju uhvatio.

Ne mogu se mornari pravdati da oni, Istrani, nisu djecu razumjeli, jer Martinis ih je o svemu izvjestio na talijanskom jeziku. Jesu ga čovječni!

Nesrećan slučaj duboko je potresao svakoga. U nedjelju po podne nevoljnom Trivi bio je lijep sprovod uz učestvovanje čitave Realne Gimnazije i brojnog gradjanstva.

Žalimo tragičnu smrt nevoljnog djeteta, sažalijevamo nesrećenu porodicu, a zgražamo se nad nečovjektivom mornara.

Č. K. Namjestništvu. Juče je bio jedan starac došao u grad, da primi novce sa Poreznog Ureda u ime pripomoći. Najprije je bio na Obćini da mu se podpiše, pak je otišao na Poglavarstvo; tu da mu nijesu htjeli podpisati iz — razloga, što juče nije prvi od mjeseca. — Nije pomoglo njegovo uvjeravanje da je — on bio bolestan, i preklinjanje neka ga ne čine dangubiti i u velike štetovati, jer mu je prijeka potreba da kupi gume i ostalih potreba za navrćanje loza. Sve mu je bilo zaludno.

Stavljamo do znanja Č. K. Namjestništvu i tražimo da se brzojavno dadu naputci u interesu našeg naroda.

Vara se tko misli da činovnike treba plaćati da se prkosi i šteti siromašnom težaku.

Vjenčanje. Jutros se je vjenčao naš vrli prijatelj i pristaša Dr. Jurin Juraj odvijetnički kandidat sa milom gospodjicom Ankom Cinotti. Mladencima i njihovim obiteljima najprijetnije čestitamo!

Senzacija. Jutros je došla u grad jedna otocanka, kojoj je muž u Americi. Kaziva slijedeće: Sinoć dodje k njoj na konak neki stranac, te dok je ona spavala ukrao joj sve novce i — dijete. Ona po Šibeniku kuka i traži dijete.

Još se ne zna tačno što je na stvari. Međutim naše bezboslene, t. j. tudjim poslima zaposlene žene iznose više senzacionalnih kombinacija, od kojih je najpopularnija da je ta žena imala običaj svoje dijete kleti. Bit će ga proklela a angjeo čuo i kazao: amen. Sotona sinoć došla u podobi čovječijoj i odnijela dijete.

U očaju htjela se skončati Marija Kolschek iz Celja u Štajerskoj od god. 21. tim što se htjela prekojučer baciti niz prozor stana Tome Špikića oko 10 sati obnoć. Rek bi, da ju je na to navelo beznadje u ljubavi. Bila je također udomovljena.

Sprovod. U nedjelju poslije podne bio je ganutljiv sprovod realcu Trivi, o kojemu smo u prošlom broju javili, da je nesretno upao u more i utopio se.

Zahvala. Ravnateljstvo c. k. graditeljske, zanatlijske i umjetničke škole u Splitu javilo je obćini šibenskoj, da je sa živom ugodnošću primilo na znanje srdačan priček učienica ove škole i njihovih nastavnika prigodom poučnog izleta istih na 15 t. mj. u Šibenik, naročito pak na osobitom zauzimanju oko priredbe večere i konaka izletnika radi nepredvidjenog produženja njihova boravka u ovom gradu.

Glavna skupština obrtne zadruga gradjevni i njima srodnih obrta u Šibeniku urećena je za dan 25 t. mj. u društvenim prostorijama sa ovim poslovnim redom:

I. Razpravlanje vrhu promjene § 15 zadrudnog pravilnika. II. Izbor trojice članova uprave. III. Imenovanje zadrudnih pouzdanika za vanjske obćine. IV. Odobrenje predračuna za god. 1913. Eventualija.

Pokušano samoubojstvo. Na 15 t. mj. Valerija Vitezoli od god. 21. nezakonita keć Katice, iz Trsta, u zavadi s radnikom Stjepanom Vladovićem, drvodjelcem iz Zadra, s kojim je živila u suložništvu, bacila se u more pred krčmom na obali „Ajmo u Jove“ oko 9½ sati večer. Isti Vladović i trho-noša Frane Friganović izvukoše je iz mora i tako spasiše. Bila je udomovljena.

Vlastnicima automobila na usvjest. Jučer popodne oko 4 sata njeki Hugo Samek, nastanjen u Spljetu, stigavši automobilom u Šibenik, ostavio ga pred hotelom „Krka“ bez ikakva čuvara. Jedno diete iz znauželjnosti dirkajuć u stroj automobila, stavio ga u kretanje tako da je automobil poletio prama verandi i probio jedno od velikih stakala iste. Samek je pozvan od redarstvene vlasti na odgovornost radi pomanjkanja dužne pazke nad automobilom.

Raspuštenost mladeži. Šalje nam prijatelj: U ovom se listu hvalevriedno više puta upozorilo redarstvo na raspuštenu dječurliju. Ovom prilikom cienimo dužnim ponovno upozoriti policiju, na onu četu djecu, koja svako poslije podne ide od kavane do kavane, da kupi otpatke duhanskih ometaka. Ne treba isticati koliko je to štetno po zdravlje i kako dotičnici mogu imati teških posljedica i postati žrtvama mladenačke lakoumnosti. I ovdje je zahvalno polje za redarstveno djelovanje. Za djelatnost na tom polju pripala bi ju zahvalnost cieloga društva.

Raspojanost mladeži u našem gradu valjalo bi najoštrije kazniti, jer neke pojave ozbiljno zabrinjuju. Ovom pitanju trebalo bi prikloniti mnogo veću pažnju, no što se to dosad činilo.

Vijest o „Providnosti“. Imao sam prilike ovih dana obaći našu okolicu, pa ču vas umoliti, gospodine uredniče, da uvrstite u vaš cienj. list vijest o lijepom redu pripomoćne zadruga „Providnosti“. Ona je kroz kratko vrijeme uhvatila širok korijen u našem narodu, i uspjeva joj malo po malo da izbaci iz mnogih našh mjesta razna špekulantska osiguranja društva, koja su išli za tim da gule naš narod u tmini — i nije mogao da previdi što ova društva kane, pa nije nikakvo čudo da su pretrpili mnogo štete, jer ne samo da im se nije u nevolji, po obećanju pomoglo, nego nisu imali nikakve koristi niti od svojih uštedaka.

„Providnost“ osnovana na poštenoj bazi da narodu pomogne, nije trebalo dugo da odbije narod od onih nepoštenih stranih društava, i brzo je okupila oko sebe veći dio našega naroda. Danas narod vidi razliku izmedju nje i onih drugih društava.

To sam imao prilike viditi najbolje u našoj okolini, jer sam čuo svu silu ljudi kako hvale društvo sada radi ove, sada radi one pomoći.

To bilježim, a da se i oni, koji još nijesu stupili u ovo spasonosno društvo — što prije upišu i ne će kajati svoje ušetke. — *Putnik.*

Glavna godišnja skupština društva sv. Ćirila i Metoda za Istru. Primili smo poziv na ovu skupštinu, koja će se držati u Kršanu dne 8. lipnja 1913, sa slijedećim rasporedom:

I. U 10 sati u jutro sv. misa.
II. U 11 sati prije podne družbina skupština sa dnevnim redom:
1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće nadzornog vijeća.
6. Možebitni prijedlozi.
III. U 3 sata poslije podne javni sastanak i slobodna zabava.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču obdržalo je na 26. travnja ove godine svoju XXVI. redovitu glavnu skupštinu. Za predsjednika bio je jednoglasno izabran odvjetnik Dr. Jakov Čović-Plenković, a za podpredsjednika naš umjetnik slikar Celestin Medović. Lanjski revizori bili su ponovno birani.

Iz upravnog izvješća proiztiče, da je društvo kroz poslovnu godinu udjelilo 3324 kruna na redovitim, 402 na izvanrednim, a 147 na putnim podporama. Oko 25 naših djaka bilo je redovito kroz godinu podupirano. Osobito su u velikom broju bili podupirani djaci onih visokih škola, koje u domovini ne postoje. Uzprkos tolikim zahtjevima koji su se na naše rodoljubno obćinstvo u domovini stavljali, stiglo je društvu na prinosima i darovima 4852 kruna. Društvenoj je upravi jednoglasno izražena zahvala i podijeljen absoluturij.

Skupština je konstatala sa zahvalnošću rodoljublje društvenih dobročinitelja, te je nade, da će ovo tako potrebito humanitarno i patriotsko društvo u Beču nailaziti i u buduće na sve to veći odaziv i susretljivost hrvatskog obćinstva. I najmanji će prinos društvu dobro doći. Društvena adresa: VIII. Lerchenfelderstrasse 44.

Odgovori Uredništva. Dopisniku u Ninu. Žalimo, da Vam ne možemo doći u susret. Zaplienilo bi. Ne zamjerite. Pozdrav!

Prijatelju u Šestanovcu. Hvala na laskavim riećima. Koliko nam sile daju, mi ćemo uvijek raditi i živo nastojati, da list bude što bolji i obljubljeniji. Šaljite i Vi što za list; Vaše je pero bilo poznato i za mladjih dana. Ono smo drugo rekli odmah administraciji, koja šalje list redovito. Srdačan pozdrav!

Zahvala.

Prigodom nenadane smrti sina
STEVE
izričem ovijem najtopliju blagodarnost ve-leučenom gosp. Dr. Montani, poglavarstvenom liječniku, koji je osobitom pažnjom nastojao, da ga otme smrti, te gg. činovnicima i osoblju lučkog saniteta.

Iskrena hvala gg. upravitelju i profesorima mjesne c. k. realne gimnazije, kao i pokojnikovim sadrugovima, te prečasnog gospodi parohu K. Krstanoviću, O. V. Kukulju i popu R. Šukoviću-Vujačiću, koji su

svojim učešćem u pratnji prinijeli mojoj utjesi i časti.

Hvala napokon svima prijateljima i znancima, koji su svojim prisustvom saučestvovali mojoj tuzi.

Jovan Triva
za se i obitelj.

NATJEČAJNI OGLAS. 2—3

Uslijed zaključka obćinskoga vijeća od 12 travnja tek. god. otvara se natječaj na dva mjesta obćinskih redara, i to uz slijedeće uvjete:

1. Natjecatelji moraju da dokažu, da nisu prekoračili 45 godinu života.
2. Da su jakog i zdravog tjelesnog sastava.
3. Da su dobrog moralnog ponašanja.
4. Da su vješti u govoru i pismu hrvatskome jeziku, a po mogućnosti u govoru i talijanskom i njemačkom.
5. Da su austrijski državljanjani.
Početna godišnja plaća biti će od Kr. 720, poslije 3 godine povisiće će se ista na Kr. 840, poslije 6 godina na Kr. 960, a poslije 10 godina na Kr. 1080. Suviše primati će svaki od njih Kr. 80 godišnjih za odijelo.

Natjecatelji morati će podnijeti svoje molbe podpisane upraviteljstvu najdulje do 20 lipnja tek. god.

Rab, 15 svibnja 1913.

Načelnik

J. Bakota.

Prisjednik
Marčić.

C. K. Kotarski Sud u Šibeniku

Poslovni broj Nc V 442/13/6

Zaključak

Po predlogu mjesnog opravništva Austrijskog parobrodarskog društva na dionice „DALMATIA“ danu 12 lipnja 1913 u 9 sati jutra bit će držana u ovome gradu javna dražba predmeta i baš:

Teretnica 1. 1 vagon opeka neraztopivih Kg. 15750
Teretnica 2. 245 vreća lijepa neraztopive zemlje Kg. 10500
Teretnica 3. 1 vagon opeka neraztopivih Kg. 15420
Teretnica 4. 1 vagon opeka neraztopivih Kg. 11550
Teretnica 297 1 vagon opeka neraztopivih Kg. 12200
Teretnica 370 1 vagon kamenja neraztopivog Kg. 15750.

Ponude izpod izključne cijene od kruna 4039 : 01 ne primaju se.

Dražbeni se uvjeti mogu pregledati u sobi broj 19 ovog Suda kroz uredovne satove.

C. K. Kotarski Sud u Šibeniku
odio V, dne 15 svibnja 1913.

Automobil

u izvrstnom stanju sa svim potrebštinama prodaje se za K. 2.300
Upitati se „Hrvatskoj Tiskari“.

1—3

„TRISSIN“.

Za moje gumene vrbce „Trissin“, koje su se pokazale kao najbolje i koje vinogradarski stručnjaci hvale, pružam jamstvo, da isti uzprkos sunca, kiše i rose, moraju 14 dana na lozi uzdržati.

U jednom kilogramu imade oko 4.000 komada.

Rudolf Oesterreicher

Beč, II. Lilienbrunnngasse 10.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRZEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

95.

Već je gledala i preko ringštedskog bedema... Samo još nekoliko puta da zamane kraljima, i bila bi u gradu...

Ljude je zahvatio neopisivi strah. Jedni su molili, ležali na hladnom crkvenom podu te su klicali za knezom-biskupom: „Miserere“ i „de profundis“... Drugi su iz straha pili po krčmama i podavali se najrazuzdanijem životu... Čovjek je svuda isti, u krajevima, u kojima peče sunce kao usijano željezo, i u sjevernim krajevima, iz kojih nije daleko do krajeva, u kojima se po više mjeseci ne vidi sunce... U običnim prilikama još se opaža nekako razlika, a kad izadje život makar na koji način iz svoje obične kolotečine, svuda vrijedi pravadna poslovice: „Čovjeku ništa nije neobično!“

A najednom vidjela se po selima vitka ženska, obučena u priprostem odijelu, koju je pratilo nekoliko drugarica... A odmah iza njih išao je čovjek u priprostem brodarskom odijelu... Činilo se, da s oduševljenjem slijedi svaki korak vitke gospođe, koja ne obilazi nijedan prag i pokuca na svaka vrata, da joj — ako mogu otvore.

Mladom čovjeku u priprostem brodarskom odijelu pridružilo se više drugih... „Samo zapovjedaj, svjetla gospodjo, mi smo tvoji službenici... Neizrecivo je srećna država, gdje je kraljica narodu mati. A ti, svjetla gospodjo još si više, nego mati. Ti si tješiteljica u najgorem času... Naš život pripada tebi...“

„Ako hoćete pomagati — dobro došli!“

Vitka ženska podigla je na licu poluprozirnu koprenu. Ljudima, onim tvrdim ljudima, kojima je samo katkad orosila suza opaljeno lice, — orosile se oči i trajalo je prilično dugo, prije nego su mogli da dobro izgledaju.

„Zar vam nisam rekao, da je to kraljica?... I zar da se damo osramotiti, mi ljudi?“

Mladi brodar govorio je nešto nesprenom danštinom. A možda je bio s jačanda, gdje se osobito na obali razlikuje narječje od ovdajšnjega...

Ljudi su se odmah prihvatili posla. Bilo ga dosta.

Po selu se odmah razglasilo, da je ovdje sama kraljica sa svojom pratnjom... A da su ovdje i ljudi, koji nose mrtvace na groblje... Ničesa se ne boje, svuda su, i ondje, gdje su svi pomrli... I nikomu se ništa zla dogodilo nije...

Bolesnici na krevetima dizali se, gledali su po selu, oči im se svijetlile, kao da im se nenadano vratilo prijašnje svjetlo, lica, koja su bila, kao da je smrt utisnula na njih svoj pečat, smješila se a biljede i već modre usnice šaptale su: „Kraljica-Dagmar... nosi nam zdravlje...“

I prije nego su se nadali, otvorila se vrata, na pragu pojavila se pojava, kao da je poslana s neba, s čarobnim smješkom i s tako ljupkim glasom...

„Dao vam Bog zdravlje, sreću...“

„Dao Bog, dao... svjetla gospodjo... A i tebi isto tako!“

Bolesniku bilo je nešto lakše, kao da pada s njega teško breme... Brisao je s čela znoj i već je htio da se dignu. Same mu se noge opirale od slabosti. Na drugom mjestu bila je opet na krevetu mati, oko nje rpa djeca, i jedan od drugog više je plakao.

„Ko će nas izdržavati...“

„Ko će se brinuti za nas!“

„Majko draga... Nemoj, da nam umreš! — ne ostavljaj nas! — Nikad te više ne ćemo srditi — nikad, mila naša majko!“

Na drugoj strani u sobi bio je pokojnik — čovjek — ove žene i otac ove djece... Umro je sinčić. A nikog nije bilo, da ga pokopa...

„Ti nas ne smiješ ostaviti! — Kako ćemo živjeti, majko naša...“

Djeca pritiskala su hladnu majčinu ruku usnicama i najvatrenije su je ljubili...

„Za vas, djeco, pobrinut ću se ja...“

„Na pragu, koji vodi u sobu, opet je stajala gospođa svojom pratnjom.“

„Dobri Bože!... Šalješ svojeg anđela...“

Bolesnica nije mogla da govori. Jecanjem se umorila... Majka metnula je suhu, skoro providnu desnicu na oči, da vidi, da joj se nisu sanjale one riječi, koje je čula prije nekoliko časova... Na to je sklopila ruke i nastojala je, da se bar pridigne... Medjutim došli su ljudi, položili su pokojnika na nosila i odnijeli su ga na groblje...

„S Bogom — do viđenja... čim prije — mužu moj... Djeco, molite, za oca...“

U sobici bilo je tiho nekoliko časaka... Svi su sklopili ruke i molili su: „Oče naš“.

„Okrijepi se ženo... pokvasi usnice...“

Bolesnica uzela bocu s obje ruke i pila je — pila okrijevu. Koliko je lakše sad disala.

„Ko ste, svjetla gospodjo, da se ne uklanjate ovih naših kuća, da se ne bojite kuge!... O, recite mi!... Još malo pa ću otići — recite mi... da mogu ondje gori reći vaše ime...“

To je tvoja kraljica!“ prošaptala je jedna od pratnje, koja je stajala najbliže.

„Moja kraljica?... Dagmar!... Tako se nije ponizila još nijedna danska kraljica... nijedna... A možda nikad više ne će biti kod nas... O dopušti, najsvjetlija gospodjo, da te bar vidim... O, djeco, ljubite ove ruke, ove noge... Moja kraljica!... Ona dolazi među nas, među svoj narod... Ona nas ne objegava...“

Bolesnica upirala je svoje mutne oči na kraljicu dugim — pitajućim pogledom... „Samo se čuvajte morske žene plemenita gospodjo... Ta je našim kraljicama još iz davnine zavidjela ljubav naroda...“

Bolesnica srušila se na postelju, oči joj se zatvorile, došao je san, — dobar znak...

Kraljica ostavila je ovdje bocu jakog vina, rekla je djeci, kad se mati probudi, da joj dadu okrijevu, a zatim otišla je opet u drugu kuću...

Bolesnica spavala je dugo — vrlo dugo...

A i djecu oko kreveta svladao je san. Glavica sa glavicom opuštala se, tako, da se doticala jedna druge.

Bolesnica probudila se tek drugog jutra.

Djeca su još uvijek drijemala kraj postelje u najugodnijim snovima.

Mati uzdantula, što je najdublje mogla. A i djeca se probudila...

„Strašni snovi!... Kako mi danas dobro!... To je bio sam anđeo... A gdje je moj muž?“

Žena sva u čudu ogledala se po sobi... Činilo se, da se ne može svega da sjeća.

„Oca su odnijeli na groblje...“

„A ko?“

„Oni, koji su došli s onom gospođom — s kraljicom!“

„S kraljicom?“

„Bila je ovdje kod tebe... govorila je s tobom... dala ti vina da piješ... ovdje je još ostavila, da ti damo, kad se probudiš! — Opomenula si je, da se čuva morske žene...“

(Nastavit će se.)

Čast mi je javiti sl. pučanstvu da sam otvorio u najljepšem položaju **PODGORE**, kraj mora

Hotel, Restoraciju i Kavanu,

gdje imade sasvim ugodno prirodno kupalište te sitna žala. U istom imadem živu hladnu vodu, sasvim udobne sobe i postelje. Jela se priugotavljaju od dobro izučene kuharice, a to sve uz povoljne cene.

Molim sl. pučanstvo, koje bi namjeravalo doći ovamo na kupanje i ljetovanje za što brojniji posjet.

Poštovanjem
Mate Jakić pok. Ivana
Podgora

MAŠINISTA

vješt „Diesel-motoru“, po mogućnosti neoženjen, traži se. Nastup odmah. — Ponude neka se šalju na tvrdku

Braća Buljan u Sinju
(Odjel mlina).

Prodaje se

jedan liepi kuter za 12 osoba sa stolom u sredini. Isti imade mjesta i za 2 kreveta. Zadnja ciena K 800. — Upitati se u upravi „Hrv. Rieči“.

25.000 žepnih satova po K 2.50

Pariška nova vrst 36 sati točno idući. sat prve vrsti, pozlaćen sa 18 kar. zlatom, te nema nikakve razlike od čistog zlata, sa 3 godišnjim jamstvom samo K 2.50 — 2 kom. K 4.80 — 5 kom. K 11.30.

1 Gloria srebrni žepni sat, švicarske konstrukcije, najnovije vrsti, uz 3 godišnje jamstvo K 3.25 2 kom. K 6.20 — 5 kom. K 15.—

1 pariški moderni pozlaćeni lanac 50 para — 3 lanca K 1.25.

Bez opasnosti!

U slučaju, da naručitelj nije zadovoljan sa naručenim, vraća se novac.

Šalje se pouzedećem.

S. Brandes, Krakov
B. Joselowicza II.

1-6.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Contraika DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU, SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHPAPIRA BEZPLATNO. — NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. —

Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije u Zadru

Najsigurnije ulaganje novaca

postizava se nabavom

4 1/2 % pupilarno sigurnih založnica

Zemljišno-Veresijskog Zavoda Kraljevine Dalmacije.

Ove su založnice pokrivene s amortizacionim hipotekama i sa vlastitim fondovima, osim toga jamči za ove založnice još

čitava Kraljevina Dalmacija sa svojom zemaljskom zakladom.

Rentovni porez od kupona založnica plaća zavod sam.

Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije prima novac i na tekući račun te knjižice i ukamaćuje isti sa 4% čistih. I za ovaj novac jamči pokrajina.

— Sve upute kretom pošte badava i franko. — 1-25

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu

jedini je domaći osiguravajući zavod. — Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. 1., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zavodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332-66
Prihod premija s pristojbama K 1,486.297-56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162-96

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu
VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

JESAM LI PLATIO PREDPLATU?